

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir petiu 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

O problemă de actualitate.

De Dr. Valer Moldovan.

Cu toată bucuria ce-o simțim, mai ales noi publiciștii, că s-a pus odată capăt urâtelor certe și terfeliri personale, cari ne-au înveninat viața publică mai bine de un an, dacă vrem să fim drepiți, nu e iertat se închidem această pagină tristă a istoriei neamului fără de-a remarcă și unele, la tot cazul puținele, părți bune ce ne-au rămas pe urma lor.

Unde stau față în față două tabere, cari nu luptă cu pumnul și cu sabia, ci cu armele slovelor tipărite, — fie ori cât de scăzut nivelul acestor lupte — e eschis ca din ciocnirea părerilor potrivnice să nu scapere și unele idei de valoare, vrednice de-a fi prinse din partea oamenilor cugetători.

Una dintre problemele, cari au fost aruncate în vâlmășagul hărțuilor anului trecut e și aceea a felului cum să ne alegem și pregătim bărbații, cari sunt chemați, ca să conducă în viitor politica poporului român.

Psihologicește e foarte esplabil cum în acele vremi de patimi prinse nici chestia asta atât de avă și de însemnată nu putea să se prezinte decât în haina polemică, cu un ascuțit de ironie față de potrivnicul de atunci, adică față de actualii diriguitori ai politicii noastre militante.

Dacă o vom desbăra însă de haina asta întâmplătoare, vom afla că așa numita „intelectualizare a politicii române” are un fond de adevăr, care o învrednicește ca acum când avem liniștea sufletească trebuincioasă, când ni-e gândul împăcat, să o primim mai de aproape aruncând asupra ei razele de lumină a unei cercetări serioase și obiective. Dacă fiind probabilitatea, că viitorul mai apropiat deja ne va da prilejul ca să ne valorăm și noi Românii ca un factor politic în conducerea acestei țări, e numai natural, că chestia educației politice a conducătorilor de mâne are

deja o importanță și o actualitate mai mare decum ni-s-ar părea la prima vedere.

În ce privește trecutul și starea din prezent însă avem lipsă de tot cumpătul și liniștea unei strădanii cinstitute, care vrea să edifice, iar nu să dărâme, se erueze numai cauzele eventualelor cusururi, iar nu să arunce învinuirii poate neltemeiate.

Căci nu e același lucru și ce e mai însemnat nu are aceleași urmări, dacă de pildă enunț fără orice alt comentariu că:

„Conducătorii de azi ai politicii Românilor din Ungaria în privința destoiniciei și a pregătirii lor nu ating măsura, pe care o reclamă cu tot dreptul un popor ca al nostru dela conducătorii săi”.

Și e cu totul altceva când pe temeiul aprofundării serioase a trecutului politic al poporului nostru constat de pildă că:

„Trecerea noastră dela pasivitate la activitate ne-a aflat cam nepregătiți în ceea ce privește cantitatea și calitatea bărbaților politici, cari aveau să intre în lupta electorală”.

Și mai cu dreptate și la tot cazul mai științific e procedeu, care înainte de a-și da părerea asupra unor lipsuri și greșeli, cearcă să creieze cauzele, cari ne dovedește, că aceste lipsuri au fost și sunt niște urmări neînălțurabile și prin urmare scusabile, ale unor cauze neatârnatore de voința noastră.

Pornind pe calea aceasta a unei scrutări serioase și obiective, înainte de toate ne va bate la ochi adevărul, că ivirea unui număr mai mare sau mai mic de bărbați de talent, sau chiar geniali în viața unui neam nu se întâmplă incidental, ci și lucrul acesta își are legile sale, pe cari parte le cunoaștem deja, parte le propunem ca există.

Una din aceste legi zice așa: La fiecare popor cantitatea și calitatea bărbaților mari, ce se ivesc în viața publică, e în raport direct cu toate celelalte ma-

nifestări atât sufletești cât și materiale ale ființei sale etnice.

Un exemplu ne va lămurii mai curând asupra acestui adevăr: Bărbați de talent de talia D-lui Coșbuc, Goga deoparte, Maniu, Vaida dealta, etc. ating de pildă măsura prestațiilor sufletești și intelectuale ale poporului român de aci. Față de grosul neamului ele sunt nește spirite de elită.

Dar ar fi foarte nedrept, dacă cineva ar despera, pentru-că nu ni-e dat și nouă Românilor din Ungaria să avem scriitori ca Shakespeare, Goethe, Tolstoi, Ibsen, sau bărbați de stat ca Bismark, Gladstone, Cavour etc.

Nu mai puțin drept e apoi, că în sânul aceluiași popor ivirea unui număr mai mare sau mai mic de bărbați talentați atârână și dela o mulțime de factori esterni, pe cari i-am putea aminti sub numirea colectivă de influențele milieu-ului social, care își exercită influența nu numai asupra singuraticilor, ci și asupra popoarelor.

Profesorul Ostwald amintește un exemplu foarte interesant din marea revoluțiune franceză, când geniul francez a produs un număr neobicit de mare de bărbați aleși și de talent, chiar și în domeniul matematicii și a științelor naturale.

Ostwald cearcă să fixeze cauzele, cari au avut influența asta binefăcătoare, în chipul următor:

„După cultura înaltă a epocii anterioare și după un guvernament nesănătos, dar în cele esterne eficiente, a urmat lupta cu vechea Europă și mestecarea tuturor păturilor națiunii: a fost mare lipsă și căutare după oameni capabili de servicii escelente și în același timp a devenit liberă calea pentru toți, cari au dovedit o capacitate oarecare”.

Cum stăm în privința asta noi Românii?

Intrucât află aplicare și la noi suposiția aceasta din urmă?

Oare nu se pot explica o mulțime de aparențe și bune și rele

din viața noastră publică, cu ajutorul istoriei acelor vremi?

Se încercăm.

Va fi bătut tuturor la ochi, că epoca ce-a urmat după marile mișcări din 1848 și până la inaugurarea dualismului, s-a ilustrat prin o întreagă pleiadă de bărbați distinși, suntem ispițiți a-i numi chiar bărbați de stat. Marele Andrei Șaguna și Alexandru Mocioni, Barițiu, Papiu Ilarian, Cipariu, Bărnăușiu, Dr. Rațiu etc. etc. sunt numele, cari au făcut cinste neamului nostru.

Nu sovinișmul sau preocuparea națională mă face să mă laud mai ales cu bărbații noștri politici de pe acele vremi.

Intâmplarea însă a dat în mână un atestat al unui străin și contimporan, care se exprimă cu multă căldură despre frunțașii noștri din anii șasezeci.

Iată ce scrie un anumit Carl Gustav Förth, publicist din Bănat:

„Kein anderes Volk der Ungarischen Krone könnte sich rühmen gediegenerer Geister zur Vertretung seiner Interessen abgeordnet zu haben, und was die Logik der Beweise, die Wärme der Vorträge betrifft, so waren die Vertreter der Rumänen ihrer Vorfahren der Römer in jeder Beziehung würdig. Und darin wurzelt die Allgewalt einer alten Kultur. Wenn auch Jahrhunderte der Barbarei und Gewalt sie zum Schweigen gebracht: der erste Lufthauch einer besseren Zeit lässt das Gold einer höheren Bildung glänzend zu Tage treten, und verdundelt manches Gestein, dass bis daher als Diamant galt.”

(În traducere românească: Nici un popor al coroanei ungare nu s-ar putea lăuda să fi delegat pentru reprezentarea intereselor sale spirite mai lămurite și solide, iar în ce privește logica argumentelor, căldura pledoariei lor, — reprezentanții Românilor au fost în toate privințele demni de strămoșii lor romani. Și în aceasta zace rădăcina atotputinței unei vechi culturi. Dacă și secolii de barbarie și de forță i-a redus la tăcere: primul zefir al unor vremi mai bune scoate la iveală în mod strălucitor aurul unei civilizații mai supe-

rioare și întunecă multe pietri, cari au fost considerate de diamante).

În șirele aceste se cuprinde totodată și espicarea marelui productivității de bărbați valoroși în sânul poporului român. E în esență același motiv, pe care îl relevează și Ostwald în revoluția franceză.

S-au deschis și pentru noi Românii pe câteva decenii barierele, cari ne-au ținut atâta timp departe de forul afacerilor publice.

Incepem să străbatem și noi în oficiile mai înalte. Ni se deschide teren vast de validitate politică în senatul imperial înmulțit, mai apoi în parlamentul central al Austriei după diploma de Octomvrie, se deschide memorabila dietă din 1862—3 a Ardealului, unde Românii au format majoritate relativă etc. etc.

După inaugurarea dualizmului, în epoca constituționalizmului unguresc au urmat pentru noi vremi mai grele și din ce în ce mai neprielnice unei valorări pe teren politic.

În urma violențelor dela alegeri am fost siliți a decreta pasivitatea față de parlamentul țării, o tactică de luptă, care a durat până în 1905, deci aproape trei decenii.

Efectele rele ale acestei pasivități s-au observat mai ales în ce privește continuitatea în bărbați politici de valoare.

Nu esităm să spunem, că în punctul acesta epoca pasivității prezintă o hotărâtă decadentă.

Lucrul e espicabil.

Precum ar fi absurd să pretindem dela scriitorii noștri ca să ne deie opere dramatice a-la Rostand, Bataille etc. în vreme ce la noi nici urmă nu e de viața teatrală, tot astfel e espicabil, că aproape totală lipsă de viață politică a anilor de pasivitate nu a putut fi prielnică formării și dezvoltării talentelor politice.

În statele moderne constituționale viața politică e concentrată aproape exclusiv în parlament. Cine rămâne afară de aceasta

Din vremuri de restricte.

— Novellă istorică. —

de V. B.

Pe cea mai înaltă culme de cârmă-meză-noapte din șirul dealurilor, ce încunjură ca o fortăreață măreată mai multe sate românești din marginea spre apus a Ardealului se ivi în una din sările toamnei înalțate ale anului 1784 un punct luminos, care din ce a-murgul sărri se întindea câștigă în putere și strălucire, iar când limbile de flacări nutrite de lemnele brazilor seculari se înălțau în văzduhul limpede, străbăteau aerul niște sunete prelungi și tânguitoare... Erau sunetele unor buclume, în cari își vărsau inimii îndârjite de povara vremilor tot amarul unei vieți chinuite.

În văile înguste, ce străbăteau aceste dealuri înalte, se iviră singuratici călători în goana nebună a roibilor pumeșanzi și oprindu-se din când în când pe la căsuțele satelor răslețe, dispărură din nou perzându-se în umbra amurgului pe drumurile înguste și ascunse.

Liniștea, în care zăceau învăluite locașurile omenești, dispărură cu sosirea

călăreților fugari, drumurile și cărările se umpleau de flințe speriate din odihna sării, iar când dangățul clopotelor bătute cu îndârjire străbătea văzduhul, liniștea de mai înainte făcuse loc unei fierberii cumplite, care părea, că înghite în vârtejul ei răpitor tot ce vietește și se mișcă.

Focurile de pe dealurile din jur se înmulțeau din clipă în clipă, răspândind lumina fășilor roșii până în cele mai îndepărtate zări. Iar când se înserase, o dungă lată de lumină se întindea pe bolta cerului de cârmă-meză-noapte, care prevestea în haina ei roșie izbucnirea unei puteri înfricoșate, care spărgând zăgăzurile înăbușitoare, se pravălea tot mai aproape.

Iobagul anului 1784 a rupt lanțurile iobăgiei îndelungate. Moșneanul falnic de odinioară, devenit în urma vremurilor de restricte clăcaș sărac, iar mai în urmă iobag lipit pământului, vândut domnilor hapsăni, a scuturat jugul nemilos, care-l apăsa umerii încovalați, căci din avutul strămoșesc de odinioară nu-i mai rămase decât sufletul, dar și acesta amărât ca vai de el.

Îa sunat și lui ceasul de răsplată pentru atâta chin, căci din cenușa sufletului ars de nevoi și a trupului istovit de poverile ucigătoare a mai ținut

încă o schintele, cea din urmă, dar cea mai crâncenă, care și-a tăiat loc peste trupuri ciungărite, grămăzi fără viață, peste așezăminte domnești fumegânde și unde se ivea, lăsa în urma ei numai groază și peire cumplită.

Stăpânii pământului luaseră iobagilor cu vremea tot avutul, lipsindu-i de vechiul lor patrimoniu: de munții și codrii atât de dragi. Jumătate din locuitorii acestui ținut bogat rămăseră fără grădini, fără fânate, supuși la robote sau zile de lucru și, ca să le fie cupa amară plină, erau constrânși și la plătirea unei taxe enorme dominale.

Iar când căutau dreptatea, trimițând oameni din mijlocul lor cale de mai multe poște, ceri să spună mai marilor peste această țeară jalbele lor îndreptățe, nu li se dădea ascultarea cuvenită, solii porniți în căutarea dreptății fură alungați, ba chiar trași în judecată... și în urmă pedepsiți.

Amărâți de atâta nedreptate iobagii și-au îndreptat în sfârșit gândul la luminatul împărat, care le era ultimul, dar cel mai puternic razim în nenorocirea lor; își aduceau sârmanii încă bine aminte de călătoria îndelungată împărat de acum 6 ani, făcând prin ținuturile lor și parcă acum îl vedeau trecând pe un cal mândru printre mulțimea iobagilor îngenunchați de-a

dreapta și stânga drumului și cu mâinile ridicate în sus în semn de rugămintă. Împăratul se oprira la fiesfecare, li primea jalba, li mângăia cu vorbe blânde și-i puneia în vedere dreptatea mult dorită.

Reamintindu-și aceste vremuri de mare mângăiere, iobagii nefericiți au trimes pe câțiva aleși din mijlocul lor la treptele luminatului tron, ca să imploare îndurarea împărătească. Și au plecat aleșii lor în mai multe rânduri către orașul îndepărtat, la care erau ațitate privirile și gândurile unui popor întreg. Și-au umplut desăgiile cu merinde, au făcut calea de 4 săptămâni până la marele domnitor, stăteau câte o săptămână la ușa împărătească, așteptând să le vină rândul, apoi după alte patru săptămâni lungi se întorceau acasă, vestind celor setoși după dreptate, că înălțatul împărat s'a îndurat, să le asculte jalbele, a dat poruncă în țară să li se facă dreptate și i-au trimis mângăiați acasă.

Din săptămâni se făcură luni — și dreptatea nu mai venea. Au plecat din nou aleșii poporului. Împăratul din nou a dat poruncă, dar luzadar, căci pe-atunci porunca bunului împărat nu era pe placul stăpânilor, cari se îmbuibau în avutul și munca țaranului desbărcat.

Și atunci li s'a rupt, ca și struna prea încordată, firul săbiat al răbdării, căci nu mai era chip să poarte poverile istovitoare. Cuvântul de răscăla al marelui căpitan Horia răsunase până în coliba cea mai ascunsă. De pe vârful stâncilor prăpăstioase până departe pe plaiurile șesului îndepărtat sburau năvalnic schintele tăciunilor aruncați, mii de strigăte înăbușite se desfăceau din pipturile încoștate, văzduhul clocoțea de o groază cumpătită... și precum nu-i putere, care să oprească grămada de zăpadă ce se rostogolește din munte-n vale, astfel nu mai era chip, să oprești izbucnirea cutremurului înfricoșat pornit din sufletul iobagilor esasperați.

Cam a cincia zi după izbucnirea revoluției se întorcea spre casă Petrea Olteanu, iobag domnesc din satul Vulești. Plecase către seară la răspântia drumurilor, cari duceau către satele învecinate, unde erau chemați iobagii din împrejurime, ca să asculte poruncile mai marelui căpitan. Toată noaptea a ținut satul, iar la despărțire s'au legat cu jurământ sfânt, că vor vesti prin satele lor ceasul de răsplată și vor pleca îndată în cete mari spre a da mână de ajutor fraților încași în

pulsatie a vietii politice poate deveni cel mult o marime locala nici decum insa un barbat de stat.

Barbatii politici cu vederi largi, cu cultura si gesturi de diplomați nu se formează decât în arena luptelor parlamentare.

De aceea ciclul parlamentar trecut în care am fost și noi reprezentati prin 14 deputati, a avut o influenta educativa covarsitoare asupra unei forte mai însemnate a deputatilor nostri, anume asupra acelor, cărora li-a dat mana ca să petreacă mai mult în Pesta, luând parte la desbateri sau întregindu-și cunoștințele în biblioteca parlamentului.

Pe când cel ce în partea cea mai mare a anului s'a îndeletnicit cu „actiuni sumare“ în biroul său advocatual din provincie, sau a espedit mai departe cercularile ven. consistoare, acela s'a ales cu mai puțin din deputatie.

După toate aceste cred, că am dovedit, că privind lucrurile în înlănțuirea lor naturală și istorică vom dobândi în tot-deauna un spectru adevărat și obiectiv și nu vom cădea în greșeala de-a arunca vină acolo unde nu e de fapt decât un efect al unor cauze de mai înainte, asupra cărora noi cei de azi nu am avut nici o înfrăurire.

Și să nu fim nici pesimiști peste măsură. Eu cred, că deși ne-am aruncat în activitatea parlamentară, în condiții nefavorabile, adică după trei decenii de viață politică steapă și cu totul neprielnică dezvoltării talentelor politice, mai ales în ciclul penultim când am avut 14 reprezentanți în parlament, ne-am prezentat cu un grup de deputati, cari numai rușine nu ne-au făcut.

E drept, că nu au fost toți cei 14, unul ca unul, figuri parlamentare desăvârșite, dar nime nu va tăgădui, că în proporție am avut și avem cel puțin atâți oameni de talent și politicește bine pregătiți cât și partidele ungurești, cari se provoacă cu mândrie la un trecut politic de 1000 de ani.

Pe când bieții de noi numai cu un jumătate de veac înainte de asta eram nește bieți iobagi, iar conducătorii nostri firești preoții erau siliți se spele câinii de vânat ai domnilor.

E foarte adevărată și observarea, că ninsuinea noastră n'are să se mărginească întru a fi asemenea cu bărbații de stat ai țării noastre, ci trebuie să chibzuim toate mijloacele și căile prin cari ne vom putea crea pe viitor o generație de bărbați politici, cari în toate privințele să fie superiori politicienilor maghiari din parlamentul de pe malul Dunării.

Chestia aceasta din urmă va forma obiectul preocupărilor mele pentru un viitor articol.

Sinoadele bisericei gr. or. române au fost convocate pe Dumineca Tomei la Sibiu, Arad și Caransebeș.

Camera. Eri și-a început camera ungară ședințele. S'a prezentat cabinetul reactivat și Khuen la intrare a fost primit cu vii ovatii din partea partidului muncii.

Návay deschizând ședința, anunță că M. Sa a numit din nou guvernul Khuen-Héderváry.

Urmează la cuvânt contele Khuen, arătând cauzele crizei și făcând perspectiva pericolului ce amenința «națiunea», dacă guvernul nu primea a fi numit din nou, cu abandonarea rezoluției.

Iau cuvântul apoi Kossuth și Hollo, cari declară războiul guvernului. Andrassy aprobă procedeul și ținea guvernului, pe când Apponyi, Batthyány și alții îl combat. Cu aceasta ședința s'a încheiat.

Proxima ședință se ține azi, apoi camera va lua vacanțe de Paști.

Centenarul răpriel Basarabiei. Din Iași ni se scrie: Se știe că d. profesor universitar A. D. Xenopol a luat inițiativa de a răspunde printr'o protestare în contra hotărârii de a se serba de către imperiul rusec centenarul alipirei Basarabiei. Azi, Duminecă, în 18 Martie v. a avut loc o întrevedere în aula universității, participând un număr restrâns de persoane distinse din orașul nostru. S'au emis diferite păreri.

D. profesor universitar P. Răzcanu și-a exprimat dorința, ca protestarea să fie cât mai demnă, însă cât mai puțin provocatoare la adresa Rusiei, aceasta pentru a evita dificultăți și neplăceri.

În cele din urmă s'a decis în principiu, ca în ziua de 26 Mai anul curent să se arboreze la toate casele din orașele și satele țării noastre câte un drapel îndoliat.

În localitățile unde se va putea, să se țină conferințe pentru a se arăta însemnătatea acestui act.

D. profesor Xenopol și-a luat sarcina de a redacta un memoriu, care va fi inserat de întreaga presă românească și, după dorința d-ului Const. Stere, în revista «Vieța Românească», memoriu, în care se va arăta condițiunile în care a fost răpărit Basarabia.

Pentru ziua de Vineri 23 c. v. va fi convocată o nouă întrunire în sala universității când se vor lua hotărâri definitive.

Externe. Agenția Șteiani află, că situațiunea este neschimbată la Tripolis și la Homa. La Derna, inamicul a încercat Duminecă noaptea să strice aqueductul dar a fost respins de artilerie. La Tobruk de asemenea inamicul a încercat a împedea lucrările forturilor noi dar a fost respins.

Noul cabinet chinez se compune precum urmează: Prezișentia și comunicațiunile Tanghaoji; externele ministrul la Petersburg Lukhngshiang, internele Khaopingkhonan, finanțele Hsiungshi, războiul fostul vicerege Honkong Tangshijoni, marina Lionk-

honanshong, instrucțiunea Tsaiyanonpei, justiția Wangciunghoni, agricultura Sunghikajen, comerțul Khenhliwei.

Ziarul «Matin publică o telegramă fără fir primită din Fez, care anunță pentru azi semnarea tractatului, prin care se va stabili protectoratul francez.

După o depeșă din Mexico partizanii lui Zapata au atacat la 20 de leghe mai spre sud de capitală un tren ucișând 50 de soldați ai guvernului, cari păzeau trenul. Nici un călător nu a fost rănit. Trenul s'a întors în capitală.

Statistică poetică.

Chestiunea naționalităților în Berlin. — Drept electoral ridicat pe nisip. —

Articolul, cu acest titlu al lui «Világ», despre care am făcut amintire eri, este următorul:

Profesorul Lutz Korodi a ținut nu de mult o conferență în Berlin asupra chestiunii de naționalitate din Ungaria. Conferența a apărut acum în broșură și are un cuprins sensibil. Deodată cu conferența lui Korodi a ținut un discurs contele Apponyi la societatea Kisfaludy, salutând pe secretarul societății Varga Gyula, care — cum a zis Apponyi — este patriotic atât în poezie, cât și în rubricile de statistică.

E curios, dar în viață se întâmplă uneori coincidențe ciudate. Korodi spune același lucru, ca și Apponyi, anume că statistica maghiară nu este condusă strict de condițiile științei, ci de puncte de vedere patriotice. Am ținut să ne informăm și să vedem, care este adevărul.

Fashionarea greșită.

Rezultatele recensământului popoului, necorespunzătoare realității, sunt cauzate de mai multe împrejurări. Dintre acestea poate de mai puțină importanță, dar foarte caracteristică este pentru felul de guvernare al politicienilor nostri — greșala conștientă a fashionării! Teama de autoritățile administrative și de prigoniri fac pe cetățenii, nemți din naștere și cu nume german, ca să-și nege originea și naționalitatea. Korodi o spune hotărît, și în listele de recensământ sunt luați drept maghiari mulțime de Nemți, cari nu știu nici bătălbă ungurește. În orașele, în cari elementul maghiar e în majoritate, se ține de »bon-ton«, ca Nemții să se declare de Unguri. La Români din Ardeal, la marea masă mai învopiată în cultură, alărnă cu totul dela voia agențului de recensământ, ca el să inducă în rubrica limbii, că culare are ca limbă maternă limba ciunguză, volapük ori maghiară! Pentru aceste nu poate fi învinovățit singur guvernul, dar e de prisos a accentua, că ele sunt un izvor de mari nemulțumiri.

»Mai bine și mai bucuros«.

În buletinele de recensământ întrebarea este astfel:

»În care limbă vorbești mai bine și mai bucuros?«

Dar pețtur agenții de recensământ din ținuturile naționaliste s-a dat o îndrumare oficioasă, să pue întrebarea așa:

— În care limbă vorbești mai bucuros sau mai cu plăcere? Cetățenii nemaghiari înțeleg îndată ce va să zică aceasta. După puțină luptă internă răspund, că mai bucuros vorbesc ungure-

jurământul, care-l lega cu putere de fier.

Deodată li se părea, că-l revin puterile... Se ridică drept în picioare și privi o clipă fântâ la fața Vetel, care deabea mai trada o licărire de viață; apoi ridică încet lavița, pe care șezuse, o puse lângă patul bolnavel, luă de pe cuptor o ulciică cu lapte și o bucată de mâlai uscat și le așeză pe laviță lângă bolnavă. Mai aruncă încă o privire duioasă la femeia iubită, deschise apoi încet ușa și eși în curte. Aici prinse în grabă săcurea, care stătea răzimată de părtele casei, eși în uliță, trecu în curtea vecinului și crepând puțin ușa tindei, rugă pe lelea Rachila, să se mai uite din când în când la bolnava, căci trebuie să plece în urma celor eșiți din sat.

Când eși din nou în uliță și se opinti s'o iese razna după cetele plecate — îl opri un fipăt sfâșietor.

Veta trezită de scârțatul porțiței, observând lipsa bărbatului și părându-i-se că în vis, că aude strigete și chiote neobicinuite, se sculă cu o încredare supremă de pe așternut, deschise ușa tindei, apoi porțița și văzând luga nebușă, la care se pornise bărbatul ei, căzu cu un strigăt ascuțit grămadă în mijlocul drumului.

(Sfârșitul în numărul viitor.)

ște, scăpând prin aceasta de multe neplăceri. Dar agentul de recensământ nu îndică în buletine, că oamenii înghit cu amar această teroare învăluită în ostie, nu arată, că pe lângă acel »bucuros forțat, mai bine vorbesc nemfește sau românește și că nu știu de loc ungurește!

Instrucțiunea oficioasă mai are și următorul pasaj:

»E de observat, că trebuie considerat ca limbă maternă acea limbă, pe care omul o învață în copilărie dela muma sa, dar se poate întâmpla și aceea, ca limba maternă a copilului să fie deosebită de limba mamei, mai cu seamă dacă copilul își însușește prin școală sau în societate etc. o altă limbă, decât cea a mamei.«

Șirele subtrase mai sus sunt tot astfel și în textul instrucției și fac destul de plauzibilă înta discreta, pe care în ținuturile naționaliste păriștii o folosesc în interesul lor. De aci vine, că școalele »maghiarizează« cu atâta spor, pe când în realitate acțiunea șovinistă maghiară a creiat reacțiunea șovinistă germană, slovacă, română și croată.

La judecarea rezultatului recensământului mai este de considerat încă o împrejurare de însemnătate. Ca lucrarea agenților să se facă mai »repede«, ministrul a admis diferite abreviațiuni. Presa naționalistă a protestat la timpul său contra acestor abreviațiuni și și-a motivat protestul. Despre ce este vorba? Agențiilor de recensământ li s'a permis, ca pentru a îndeplini lucrarea mai rapid, să însemne cuvântul »magyar« cu m și cuvântul »német« cu n. Acum ori cine care cunoaște împrejurările dela noi, va pricepe, că aceste două litere pot fi confundate ușor, mai cu seamă când cineva are scrisoare mai rea, și atunci, în interesul »supremației«, n să va ceti întotdeauna ca m. Zălul agențiilor de recensământ și al celorlalți aplicați la aceasta muncă cât poate schimba cu ajutorul unui picior de de literă!

Acest procedeu însă nu numai că discreditează statistica maghiară în fața streinătății, dar pe baza lui se creia și un drept electoral ciudat. Sau poate pentru acesta s'a făcut o altă statistică și de aceea merge lucrul așa de încet.

Acesta este articolul lui «Világ», cuprinzător de adevăr și de aceea credem, că nu are lipsă de comentariu.

Scrisoare din Cernăuți.

Concertul «Armoniei». — Încăderi studentești. —

— 29 Martie st. n. 1912.

Printre manifestațiile culturale din sezonul acesta ale diferitelor societăți, ca răușite, fără îndoială locul prim îl ocupă deastădată »Concertul« aranjat de societatea corală-teatrală »Armonia« în seara de 25 Martie st. n.

Public numeros și foarte ales a umplut în seara amintită spațioasa sală a »Societății filarmonice«, dornic fiind să asculte primul Concert al »Armoniei« sub noul conducător artistic C. Șandru.

Speranțele ce societatea »Armonia« și-a pus în d-l C. Șandru atunci când l'au ales conducător artistic, prin concertul din 25 l. c. s'au dovedit pe deplin întemeiate. De mult, dela moartea neuitatului Tudor cav. de Flondor, n'a mai aranjat »Armonia«, un concert atât de reușit ca acesta.

Mulți credeau că pentru aceea scădea prestigiul concertelor »Armoniei« dela moartea lui Flondor, pentru-că nu mai are elemente așa bune ca pe atunci. Ultima prestațiune a »Armoniei« a dovedit însă că ceea-ce li lipsea Armoniei era: conducătorul, căci elementele, cari constituiesc corul sunt tot așa de bune.

Pe lângă cântecul în cor foarte răușite, în primul loc trebuie relevat prestațiunile d-nei Dr. Seșan, ca solistă, care deși bohemă de origine, a executat într'o limbă ireproșabilă românească câteva bucăți de Caudella, procurând publicului, prin vocea-i melodioasă adevărate momente de plăcere sufletească, a fost deasemenea nelăsată în executarea unei arii din opera »Tosca«. Publicul a fost întrădeavăr recunoscător d-nei Seșan, oferindu-i 3 admirabile buchete și acoperind cu frenetice aplauze, prestațiunile ei frumoase.

Abia și-a anunțat și prin părțile noastre sosirea »dulcea primăvară« și deja am putut fi martori oculari a unor specialități ale acestui sezon: a

bătăilor studentești. Primăvara, când toată natura reinvie, să vede, că în trupurile studențime universitare s' desvolată un surplus de energie, pe care pe urma ei știu admirabil să-l folosească: spărgându-și »reciproc capetele, în fața a mii de trecători, cari privesc aceste încăierări, uneori cu urmări foarte tragice, cu aceeași liniște cu care ar privi bunăoară o reprezentație în circ, căci oamenii, de, ce să zici, sunt obișnuiți pe aici cu așa ceva, ba ce-i mai mult, sunt recunoscători studențime, fiindcă le dă prilejul să asiste gratuit la asemenea prestațiuni academice. Mă gândesc la deosebirea ce există în gustul publicului de aici și în general a publicului din astfel de localități unde se află universități germane și între gustul publicului dela noi.

Publicul de aici rămâne încăntat când vede încăierări între studenți, căci e obișnuit cu ele, ba laudă pe aceia, cari au eșit învingători, publicul dela noi, la astfel de priveliși ar rămânea cu siguranță scandalizat.

Până acum eram obișnuiți să vedem pe studenții străini bătăndu-se între oiață, ba chiar și pe români bătăndu-se cu rutenii sau jidanii, dar români cu români bătăndu-se de mult, foarte de mult nu ni s'a dat să vedem, până Marți în 26 Martie.

În seara numitei zile au eșit pe arenă societatea academică »Junimea« contra intrunirilor academice conservatoare: »Bucovina« și »Moldova«. Este foarte regretabil că am ajuns timpurile, ca frați între frați să se bată spre bucuria străinilor, cari cu atât jubilează mai mult, cu cât vor vedea mai multe capete sparte. Ar fi de dorit să se sfârșească aceste lupte cât mai curând. Oor.

O clarificare.

Individul Arsenie Vlaicu în Nr. 11 al »Deșteptării« reflectând într-un mod neurban și caraghios asupra declarației celor 24 tineri, apărută în Nr. 57 al »Gazetei Transilvaniei«, amintește și numele meu — părăndu-i-se, că p toamna anului trecut i-am făcut o zită în calitate de impresar al d-lui Corfescu, spre a-i cere sprijinul pentru concertul d-lui Corfescu.

Nici când nu l-am considerat Vlaicu de vre-o individualitate deosebită; înainte mea nici când n-a fost mai mult decât un simplu muritor din strada cimiterului. Dela oameni de calibrul său nici când n-am cerut sprijin pentru nimeni.

D-nul N. Corfescu în decursul toamnei venind la Brașov și-a exprimat cătră mine dorința de-a cunoaște personal câteva familii din Brașov, rugându-mă să-l însoțesc.

Greșind adresa unei familii ce intenționam să o vizităm, am ajuns întâmplător tocmai la susnumitul; însă nici dela el și nici dela altcineva în absența sa eu n-am cerut nici un sprijin, și nici aluzie n-am făcut la sprijinirea d-lui Corfescu.

Dacă cumva însă individul Vlaicu în urma vizitei ce din greșală i-am făcut-o s-a simțit indirect obligat a participa la concertul d-lui Corfescu — și acum regretă — ori și când li pun la dispoziție cele 2 coroane ce le-a solvit pentru bilet, plus interesele de 8% dela datul concertului.

Notez însă, că Vlaicu pe atunci încă nu se pronunțase ca samsar al naufragiaților politici Brote et comp.

Brașov, 2 Aprilie 1912.

Dr. Ioachim Oiuereu.

ȘTIRI.

— 20 Martie 1912.

București—Iași în aeroplan. În una din zilele acestei săptămâni, când timpul va fi favorabil, dl locotenent Capșa, unul dintre cei mai buni aviatori români și profesor la școala de aviație din București, va face cursa București-Iași în aeroplan. Dl locotenent Capșa va pleca dela aerodromul din Chitila, la orele 2 jumătate d. a. și va sosi la Iași între orele 6 și 7 seara, adică în aproximativ 4 ore. D-sa speră să facă această călătorie fără nici o etapă, iar în caz când benzina din rezervor nu-l va fi suficientă pentru întreg parcursul, va face o singură etapă de aprovizionare la Focșani. Descendera la Iași va avea loc pe platoul dela Copou. Aeroplanul, cu care d. Capșa va face zborul, este un monoplan tip »Blériot« cu motor »Gnome« 50 Hp.

Dela Iași d-sa se va reîntoarce în Capitală tot în aeroplan, stabilind astfel nu numai primul record de distanță în România dar realizând și unul din cele

uptă pentru eliberarea de sub jugul secular.

Când se crepă de zi, Petrea ajunse în capătul satului Volcești. Ochiul li scânteiau de o vâpaie tainică, dar sufletul li era amărât... Femeia li zăcea greu bolnavă acasă. O lovise mai vara supraveghetorul domnesc cu piciorul în pânțele, fiindcă sârmana nu putuse ține pas la lucrul câmpului cu iobagii cellalți și de-atunci a început să boalească, până ce căzuse la pat. Se ofilea văzând cu ochii, deabea gusta câte ceva și nici că se mai putea ridica de pe așternutul sărăcăcios.

Petrea intră în curtea îngustă a căsuței, deschise ușa tindei și se apropia cu pași încetiși de patul, pe care zăcea lutinsă o femeie tineră, supțică și vestejită la față.

Veta deschise puțin ochii sticloși, li îndreptă spre soțul îngrijat, apoi iarăși căzu în amorțeala, care o cuprinsese de vre-o 10 zile fără chip de scăpare. Petru nu zise nimic, se așeză la masa și își sprijini fruntea înfierbântată în palmile mânilor.

Din când în când se desfăcu un suspin înăbușit din sufletu-i mohorât și atunci ca speriat își ridica ochii la bolnavă, că oare n'a trezit-o dia somn...

Mergea spre ameazi. De-alungul și de-alatul satului Vulcești se auziau strigăte, chiote și un zgomot mare, provocat de o grabă neobicinuită. Mai apoi treceau rând pe rând cete de flăcăi și bărbați înarmați cu săcuri, furci, lămbăci și coase de-alungul uliței, urmați de o ceată zgomotoasă de copii speriați și de femei în lacrimi.

Petrea ridică capul din palme și privind la cetele, ce porneau la lupta sfântă, se cutremură în tot sufletul. Li venea să sboare prin ferestruica petecită în fruntea voinicilor, dar o povară grea li pironi picioarele la loc; se muncea să se ridice, dar zădarnic, numai ochii învâpăiați și mâinile întinse cătră fereastră erau îndreptate spre sătenii, cari treceau rânduri, rânduri, picioarele li erau legate de patul femeii ce se stingea văzând cu ochii.

Cu un fipet înăbușit li căzu capul pe masă și pieptu-i tremurând părea că deabea mai e în stare să țină legate sbuciumările groaznice, ce li munceau adâncul.

Sgomotul din sat mai încetase, ulițele se goliseră și numai din depărtare mai pătrundeau siguratice chiote la urechia iobagului nefericit, ce se afla în luptă crâncenă între iubirea față de femeea, ce trăgea de moarte și între

mai frumoase sboruri internaționale. Căci, după cum se știe, sborul cel mai lung între două orașe a fost dela Paris la Londra, adică pe o distanță de 300 kilometri mai mare decât acela dela București-Iasi.

Promoțiune. Din Cernăuți ni-se scrie: Duminecă în 31 Martie n. a fost promovat doctor în sf. teologie, la universitatea din Cernăuți, d-l Constantin Pauc, fiu al Săcelelor. — Felicitări.

Fundațiunea Gozdu. »Pester Lloyd« este informat, că în decursul acestui an fundațiunea Gozdu va fi transpusă la Sibiu. O comisiune specială din sânul membrilor fundațiunii va prezenta în chestia aceasta propuneri adunării fundațiunii, care se va ține în luna August. Prin urmare viitoarele adunări nu se vor mai ține la Budapesta ci la Sibiu, unde se află reședința președintelui fundațiunii, I. P. S. Sa Mitropolitul și casa centrală a fundațiunii.

Expoziția internațională de igienă din Roma. Soveranii Italiei au inaugurat Duminecă secțiunile streine în expozițiunea internațională de igienă. Au asistat: miniștrii San Giuliano și Credaro, ambasadorii Austriei, Franței, Germaniei, Spaniei, Statelor-Unite, miniștrii celorlalte state, delegațiunile parlamentului, autoritățile și notabilități diferite. Profesorul Guido Baccelli a pronunțat un discurs inaugural. În urmă Suveranii au vizitat secțiunile, exprimându-și admirațiunea.

Alexandru Popa. Ni se scrie: Duminecă în 24 Martie a încetat din viață tânărul învățător gr. cat. din Comăna inferioară Alexandru Popa, în etate abia de 25 de ani. Vestea despre moartea lui a umplut de întristare sufletele tuturor colegilor și cunoscuților săi, cari perd în răposatul nu numai un om de omenie, ci totodată un vrednic și entuziast tovarăș de muncă. În mormântarea, la care a luat parte un număr public din sat și din jur, a avut loc Marți la oarele 2 p. m. Dureea, care se putea ceti pe fețele tuturor a fost o vie dovadă despre simpatțiile, de cari se bucura în viață și de golul ce-l lasă în urmă Serviciul funerar a fost săvârșit de parohul local Șt. Halmeghi, asistat de parohul gr. cat. I. Aldea din Veneția Inf. Cel dintâi a rostit o frumoasă și înduioșătoare predică. La groapă au mai vorbit învățătorii: I. M. Popa în numele elevilor și al tineretului și Inv. E. Roșală pentru colegii din jur, relevând duios momente din viața răposatului. — Cor.

Urmărirea bandiților automobiliști. La Berk sur Mer, siguranța a arestat pe individul Soudy, învinuit a fi luat parte la atentatele automobiliștilor. Arestarea a avut loc în momentul, când Soudy voia să se refugieze din casa unui anarchist Baraille, care-l găzduise. În urma perchiștiunii, ce s-a făcut la domiciliul anarchistului găzduit, a fost arestat și acesta împreună cu un alt complice. Lângă Grenoble a fost arestat anarchistul Britannicus Lebourg, bănuțit de asemenea a fi un complice al bandei automobiliștilor.

»Consinzeana«. Numărul de Paști al »Consinzenei« revista literară ilustrată, săptămânală, ce apare la Orăștie, se trimite, ca număr de probă, gratuit tuturor cari o cer.

Ingropări de vii. Nicolae Dumitru Pungă și Leonida Ghîșteanu, ambii din com. Jiuleve (România) ducându-se să scoată pământ dintr-o groapă situată la marginea comunei, malul s-a surpat și i-a îngropat de vii. Sărind mai mulți oameni, i-au scos de sub pământ, pe cel dintâiu mort, iar cel de-al doilea grav rănit.

Minune sau minciună?... Deși de necrezut, publicăm știrea din »Daily Telegraph« despre o operațiune, care ar fi avut loc în spitalul Sf. Ioan din Baltimore. Operațiunea ar fi făcut-o Dr. Culming, care constatând, că unele părți din creierul unui pacient sunt defectuoase, i-a desfășurat feasta pacientului și — nici mai mult, nici mai puțin — scoțându-i părțile bolnave din creier, le-a înlocuit cu bucăți din creierul unui copil, care murise de curând. Ba cei mai mult, operațiunea a făcut-o astfel, că desfășurând feasta pacientului, i-a scos întreg creierul, i-a delăturat părțile defectuoase, pe cari apoi le-a înlocuit cu părți din creierul copilului, și — numai după ce părțile înlocuite s'au prins de resul sănătos al creierului, a așezat din nou creierul reparaț în capul pacientului... Si non e vero, e ben trovato...

O academie de drept internațional la Haga. Ziarul »L'Independance Belge« publică o corespondență din Haga, prin care se anunță că s-a format acolo un comitet, sub prezidenția lui Asser, membru al Curții de arbitraj, pentru crearea cât mai grabnică a Academiei de drept internațional.

Correspondentul relevă, că meritul principal al inițiativei se datorește d-lui Dimitrie Sturdza, căci deși necesitatea acestei academii fusese exprimată și de alții, nu s-a putut găsi modalitatea. D-nul Sturdza a fost acela, care a întocmit un plan ingenios și amănunțit, cuprinzând toate dispozițiile asupra materiei de predat cu indicarea celebrităților europene cari să le predea, apoi amănunțit asupra felului administrației intericare a institutului, precum și indicarea mijloacelor de a se acoperi cheltuielile.

Proiectul fiind găsit perfect, s-a format un comitet care lucrează pentru realizarea lui și se crede, că Academia va începe să funcționeze odată cu inaugurarea palatului păcii în 1913.

O catastrofă de automobil în Berlin pe șoseaua din spre Grünwald. Automobilul fabricantului Wolf s'a răsturnat într-un șanț. Fabricantul și șoferul au rămas morți pe loc, alte trei persoane, cari se aflau în automobil au fost grav rănite.

Nașterea unui monstru. Femeia lui Radu Lică, din Călărași a născut un monstru de sex feminin, având capul de maimuță și creastă de cocoș. Înălțimea monstru a murit la o oră după naștere.

Știri mărunte. Din Odesa vine știrea că exșahul Persiei s'ar fi hotărât să se stabilească în Anglia.

Leccebe, prefectul de poliție din Roma a fost permutat într-un oraș al Apuliei. Permutarea s'a în legătură cu atentatul, comis contra regelui Italiei

Economii și grădinarii, din experiență, cumpără semințe, mai bucușoșe dela Mauthner și atunci când li se oferă din alte părți cu preț mai ieftin. Prin prețul ieftin tot cumpărătorul se păgubește, fiind calitatea semințelor, mult mai inferioară.

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Zidirea internatului nostru de băieți din strada Prundului progresează în mod îmbucurător. Fîind acoperiți deplin terminat s'au început lucrările în interiorul marelui edificiu.

Paralel cu lucrările zidirii se fac și pregătirile pentru mobilarea odăilor. În scopul acesta mai mulți industriași români și streini au expus în edificiul protopesc din str. Prundului modele de mobile lucrate în lemn și fier. Această expoziție se poate vizita azi și mâine, iar după-aceea efortia școalelor va decide, cărui maestru să predea lucrările pentru executarea mobilierului internatului. Precum se știe zidirea internatului trebuie să fie predată destinației cu ziua de 15 August a. c.

Vacanțe. Astăzi s'au început vacanțele de Paști ale elevilor școalelor noastre centrale, cari vor ține până la Dumineca Tomei.

Accident mortal. Locuitorul Ioan Nistor din Turcheș, angajat ca lucrător în fabrica lui Czel din Dârste. a fost strivit de perețele unei case de un vagon, care intrase în curtea fabricii. În urma leziunilor grave nenorocitul a succombat.

Foc. În noaptea de Sămbătă spre Duminecă pe la o oră dim. s'a iscat un foc în lucrătoreana unui mșsar din valea Coastei (Scheiu) în dosul casei episcopului bisericii Sf. Nicolae Vasile Muntean-Duloicu. Focul n-a pricinuit pagubă mai mare și a fost în curând stins de vecini și de postul poliției din Prund, care alergase la fața locului cu o tulumă.

Nu focul neînsemnat, care chiar de mulți vecini nici n-a fost observat, ne face să scriem aceste rânduri, ci interesul ce-l purtăm siguranței avutului și vieții locuitorilor noștri din Scheiu. De câte-ori ne cugetăm la străduniile înguste ale Scheiului, în cari se înșiră casă lângă casă, și la eventualitatea unui foc, — ne apucă groaza. Că focul de Sămbătă noaptea n-a avut urmări mai grave, este de mulțumit împrejurării că aerul a fost liniștit. Dar dacă s'ar fi ivit un vânt?! Suntem siguri, că toate edificiile din jurul lucrătorei și împreună cu ele chiar și vieți de oa-

meni — era doar după miezul nopții — ar fi căzut pradă incendiului înfricoșat.

Ne aducem aminte, că s'a lansat în mai multe rânduri ideea de-a se înființa și în Scheiu o secțiune de pompieri, precum există una în Brașovul vechiu, compusă din oameni cari să curoască toate străduțele Scheiului, ca să nu se repete întâmplarea de Sămbătă noaptea, ca pompierii orașului s'o l'a razna pe Tocile în sus și deabea, după ce au fost opriți de trecători, să se întoarcă la fața locului, după ce focul a fost stins.

E prin urmare datorința tuturor fruntașilor din Scheiu și cu deosebire a membrilor români ai consiliului comunal să se ocupe cu această chestie ardentă, aducând-o în discuție în consiliul comunal.

O statistică. Oficiul central statistic comunică că pe teritoriul Brașovului s'au constatat cu prilejul noului recensământ 9096 bărbați trecuți de 24 ani și anume: 2082 bărbați în cetate 2350 în Scheiu, 1824 în Brașovul vechiu, 1778 în Blumena și 1062 în localitățile aparținătoare orașului Brașov.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuții: banca »Silvania« din Șimleu 25 cor. și 25 cor. la fondul escursionistilor în Italia.

Primească marinimoși donatori sincerele noastre mulțumite. — Direcțiunea școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Litere, arte și științe.

Sudanul: Muzica și Grioiții*.

Arta muzicii este incredințată în Sudan, unei bresle de oameni, numiți Grioiți, cari sânt din tată în fiu, muzicanți, ambulanți și compozitori de cântece eroice.

Grioiții sânt însărcinați să cânte din țimbale pentru bambula, și în timpul sărbătorilor cântece de laudă, persoanelor cu vază.

Când un comandant simte nevoia de-ași auzi cântată propria glorie, chiamă pe grioiți, cari vin, se așează pe nisip, în fața lui și improvizează în onoarea-i o serie de strofe oficiale, acompaniând vocea lor ascuțită cu un fel de chitară primitivă, ale cărei coarde sânt întinse pe piel de șerpi.

Grioiții sânt cei mai filozofi și mai leneși oameni din lume, duc o viață de rățăcitori și nu se gândesc niciodată la ziua de mâine. Din oraș în oraș, merg, singuri, sau întovărășind pe șefii de armate, — primind pe ici pe colo daruri, fiind socotiți ca paria, după cum sânt țiganii în Europa; — copleșiți adesea de aur și favoruri — cum sânt la noi curtezanele, — lipsiți, în timpul vieții, de ceremonii religioase și după moarte, de locuri de îngropat.

Compun romanețe plăcute, cu cuvinte vagi și misterioase; — cântece eroice, cari țin de melopee, prin monotonia lor și de marșuri războinice, prin ritmul cadent și nervos; — cântece de joc pline de irenezie; — cântece de iubire, cari par transportări de patimi amoroase, urlete de animale sălbătice. — Dar în toată această muzică, melodia se aseamănă ca la popoarele primitive: ea e compusă din fraze scurte și triste, un fel de game mai mult sau mai puțin accidentate, cari pornesc dela cele mai înalte note ale vocii omenești și coboară repede până la cele mai de jos ale basului, asemănându-se cu plânsetele.

Negrele cântă mult, când lucrează, sau după amiază, în timpul odihnei. În mijocul liniștii dela amiază mai apăsătoare decât în Franța, acest cântec al femeilor Nubiene are farmecul lui, nut, ca eternul șgomot al lăcustelor. — Dar e imposibil de a îndepărta din cadrul lor exotic soarele și nisipul: auzit aiurea, acest cântec, n'ar mai fi același.

Atât melodia, care pare primitivă, nesuferită din cauza monotoniei și ritmul e greu și complicat. — Acele lungi cortegii de nuntași pe cari le întâlniți noaptea mergând încet pe nisip, cântând, sub conducerea grioiților, cântece cu înțâșare străină, al cărui acompaniament e în contratimp, și care pare aspru și plin de dificultăți ritmice de fel de curiozități.

Un instrument foarte simplu, și rezervat femeilor, joacă în acest tot un rol de frunte: e o țigvă deschisă

* Din »Le roman d'un spahi« de Pierre Loti.

la un capăt, și în care se bate cu mâna, atât pe deschizătură, cât și pe rest, și care dă două sunete diferite: Unul surd și altul sec; nu se poate scoate nimic mai mult, dar adesea rezultatul e de mirat. E greu de a exprima efectul sinistru, aproape drăcesc, al unui șgomot pierdut de voci, de-ale negrelor, acoperite pe jumătate de câteva sute de asemenea instrumente.

Un contratimp perpetuu de acompaniatori și de sincope neauzite, perfect înțelese și observate de executanți, sânt trăsăturile cele mai de seamă ale acestei arte — inferioară poate, dar de sigur foarte deosebită de a noastră — pe care organizațiile europene nu ne permit să o înțelegem ca lumea.

Tălmăcire de Traian G. Șoimu.

Cărți și reviste.

Au apărut: Nr. 17 al reviste »Flacăra«, cu următorul cuprins: Politica și literatura (interview cu O. Goga). D. Anghel: Hipparc și Didona. Radu D. Rosetti: Două sonete. Corn. Moldovanu: Fragment din »Futurii«. H. Lecca: Spre graniță. Ion Pavelescu, etc: Epigrame. Al. Șerban: I. Al. Brătescu-Voinesti. I. Stoica: O mană albă, palidă, de ceară. R. Or: Interview cu Weingartner. I. U. Soriciu: Icoane șterse. Mefisto: Salutul primăverii. M. Margaritescu: Cronica muzicală. G. Voina: Răs și răs. I. Scurtu: Ioan Borcia. P. Lousteanu: Cronica teatrală. Desemnuri de Iser: Ecouri:

Nr. 25 din »Biblioteca Lumina«, care cuprinde Din Negura Vieții nuvele de N. Dunăreanu.

Mulțumită publică.

Din incidentul morții regretatului profesor seminarial, Dr. Petru Șpan, pretinul acestuia, Petru Tincu, funcționar la »Albia«, a pornit o colecție între tinerii din Sibiu cu scopul de a depune o cunună pe cosciugul defunctului. Colecția s'a continuat și în alte centre românești, încât, după detragerea cheltuielilor împreunate cu cununa, a rezultat un prisos de 205 cor. Tinerimea în adunarea sa din 22 Decembrie, 1911 a hotărât unanim, ca suma aceasta să fie dăruită »Fondului Dr. Petru Șpan pentru înzestrarea Muzeului școlar dela școala de aplicație a seminarului Andreian din Sibiu«. Pentru fața aceasta frumoasă, atât tinerilor din Sibiu, cât și tuturor celor cari au contribuit cu obolul lor la colecta sus amintită, le aducem pe această cale sincere mulțumite.

Lista dăruitorilor este următoarea: Câte 10 cor. au dat domnii: Dr. Z. Chirtop, Dr. T. Mocan, adv. în Câmpeni, V. Păcală, prof. sem. în Sibiu. Câte 5 cor.: Dr. I. Fruma, Dr. L. Borcia, adv. Dr. I. Muntiu, cand. adv., P. Tincu, funcționar de bancă, Oprea Șteflea, v. not. com. și A. Cosciuc, agronom la »Asociațiunea« din Sibiu, Dionisie Moldovan, adv. în New-York, Dr. P. Petrașcu, medic în Tălmăciu, E. Surdu, inginer în Agnita; T. Orlea, contabil, Dr. R. Pașca, adv., Dr. Andreiu Nicola, adv. toți din Câmpeni; Dr. D. Roman, adv. Mediaș; Dr. C. Moga, adv. Brașov. R. Ardelea funcț. de bancă Brașov. Câte 4 cor.: D. Goia, preot Câmpeni. Câte 3 coroane: E. Vișțelciu, funcționar de bancă; V. Radu, cand. adv., Ar. Bunea, secretar la fondul gran.; A. Vasile, candidat adv. toți din Sibiu. Câte 2 cor.: D. Mohan, I. Rebegea, E. Pipoș, E. Borcia, funcționari de bancă; Z. Ghiaja, Dr. V. Suciu, V. Chiroiu, Dr. I. Ioanovicu, Dr. E. Preda, Dr. L. Balint, cand. de avocați; R. Perian, f. cons.; A. Bratu, fost profesor sem.; V. Stanciu, prof.; I. Tiles, stud.; G. Imbăruș, inginer; toți din Sibiu. Dr. L. Turcu, cand. adv. Făgăraș; I. Budiu, dir. de bancă în Hateg; Remi Cosma, inginer Călimănești, A. Milea nctar, Foledea, Is. Popa, preot în Ocna, I. Arieșan, preot în Câmpeni; V. Palade, învățător în Câmpeni; V. Langa, cand. adv. Mediaș; D. Lupan, profesor Brașov; Dr. V. Ghibu cand. adv. Târgu-Murășului; G. Seulean, notar, Pianul de sus. Câte 1 cor.: A. Pop, D. Sinton, A. Bena, V. Bucur, funcționari de bancă, E. Vancu, casar, R. Popescu, casar, L. Lemóny stud. iur.; C. Nartea, cancelist, S. Barcian, cand. de adv. Hociota, cancelist, A. Schiau, locotenent de art.; I. Socu, revizor la dir. fin.; Dr. A. Milea, cand. de adv. O. Tăslăuan, sec. al »Asociațiunii« Ov. Grita, f. la Albina.; I. Aranyosi, cont. la c. ferate; A. Popoviciu, prof. sem. W. Bonfert, H. Schieb otelier; Dr. V. Stan, prof. toți din Sibiu. I. Topărcian, comp. în R. Vâlcea; D. Sirbu stud. academician, în Viena; C. Mușlea

funcț. de bancă în Dicio Săumărtin; M. Jurca casar de bancă în Oradea Mare. A. Comșa func. de bancă, în Mediaș; I. Bercan adm. protopopesc, Cobahm; Dr. I. Rusan medic cercual în Nochrich; O. Tobiaș, conducător al agenturii Albina în Elisabetopol; D. Pop. Câmpeni, T. Andreica, comp. în Câmpeni; Dr. R. Furdul; A. Comșa, funcț. de bancă în Mediaș; A. Curta în Mediaș; M. Popoviciu, Mediaș; D. Limbășian, Mediaș; Dr. D. Bleahu, cand. adv. Mediaș; N. Adam; N. Drăscu; N. Negru; N. Barsa; N. Manda; N. N.; N. N.; Manica; I. Fodorean; A. Popoviciu; E. P. Păcuraru, protop. gr. cat. Sebeș; D. Munthiu, notar comunal Kecs; I. Cosma, not. com. Ludoș; I. Bercan, adm. protop. Cobahm; I. Prescurea, notar și cand. de adv. în Kabri; câte 50 flori: N. Neșca, Mediaș; V. Vlad, Mediaș; G. Fodor; T. Ciocara. Sibiu, 14 Februarie 1912. Direcțiunea seminarială.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta 2. Aprilie. Referitor la știrile date despre intenția M. Sale de-a renunța la tron, agenția telegrafică ces. și reg. din Viena publică un comunicat, în care nu desminte știrea despre renunțare, dar zice, că zierele au exagerat știrile cari în forma cum s'au dat sunt departe de adevăr.

Brioni, 2 Aprilie. Arhiducele Franz Ferdinand a plecat cu familia sa la Viena prin Triest. Se pare că moștenitorul tronului a așteptat rezolvirea crizei miniștriale din Ungaria înainte de a se întoarce la Viena, ca să evite bănuiala că ar lua parte personal la tratativele ce s'au urmat.

Paris, 2 Aprilie. Ziarele de azi dimineață primesc din Roma știrea, că încheierea păcii între Italia și Turcia este iminentă.

Paris, 2 Aprilie. »Le Matin« publică următoarea telegramă din Berlin, dela corespondentul său particular: Regii Bulgariei și României se vor duce în curând la Corfu, unde vor avea o întvedere cu împăratul Wilhelm al II-lea. Interesul acestei duble vizite crește prin faptul, că regele Ferdinand al Bulgariei se va duce mai întâi la Viena, iar regele României la Roma.

Constantinopol, 2 Aprilie. Ziarele spun, că concentrările rusești continuă în Caucazia și în districtul militar Kiev.

New-York, 2 Aprilie. În toate minele de carbuni din Statele-Unite lucrul va fi suspendat. Vor rămânea fără pâine 700 de mii de lucrători.

AVIZ.

Rugăm cu inzistență pe onorații noștri abonați, cari nu au plătit încă abonamentul, să binevoiască a-l achita în curând, ca să nu se expue la neplăcerea de-a li-se sista expedarea »Gazetei«.

Administrația.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branisco el Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Heinric Lang
Atelier fotografic artistic
BRAȘOV,
Strada Porții 52
Telefon 443.
Specialist în fotografii de copii la minut. Fotografii în grupe pentru societăți, școli și familii.
Tablouri și albume.
178, 5-40.

M. NEUMANN

Fondat la 1845.

TAILLEUR.

Furnisorul curții imp. regale și cameriale.

Vestimente pentru domni, băieți și fete, gata și la comandă

BRAȘOV.

130 Filiale proprii
în țară și străinătate
RANGUL PRIM

**Elegant
valoróse**

GHETE-TURUL

TURUL, Fabrică de ghete societ. pe
acțiuni în
Timișoară.

Cea mai mare fabrică a monarhiei

Prăvălie:
**Brașov, Strada Porții
Nr. 8.**

Extraordinar de important!

Am onoarea a face cunoscut Onor public, că după ce am cumpărat o cantitate mare de mărfuri în **partie**, sunt în poziție, ca hainele mai jos notate, să le dau cu prețurile următoare:

- 1 Costum croială americană, lână curată 25 și 28 c.
- 1 Pardesiu croială americ. lână curată 20 și 30 c.
- 1 Pardesiu croială americană lână curată, pentru băeți 16 și 20 c.
- 1 Costum pentru copii dela 3 ani până la 10 ani dela 5--16 c.
- 1 Pardesiu pentru copii dela 3 ani până la 10 ani dela 12--15 c.
- 1 Pelerină pentru bărbați din păr de câmilă 12--15 c.

Coloarea hainelor este modernă, ieftinătatea și durabilitatea esclude oricare concurență.

Totodată cu onoare aduc la cunoștința On. dame, că mi-a sosit în cele mai moderne culori

Novități de primăvară și vară

și adevă: Raglance, Jachete, Costume, matineuri, jupoane și bluze, în mare și bogat asortiment.

Principiul meu în despărțământul acesta este serviciu solid și punctual.

Zace în interesul propriu al fiecăruia ca să-și acopere cele trebuincioase dela mine până durează provizia.

Rugându-mă de sprijinul prețios semnez

Cu toată stima

ASCHER I.

Brașov, Târgul inului Nr. 26.

Stofe pentru sezonul de primăvară și vară,

Produs propriu

pentru

Costume de bărbați

și

Costume de dame.

Esecutare de clasa primă și desen modern recomandă

Fabricile de postav, modă și împletituri

Wilhelm Scherg & Cie.

Anunț.

Comitetul parohial al bisericii române ort. or. a Sf. Treimei de pe Tocile din Brașov voește a runova pictura învechită din biserică precum și aureala tâmpiei altarului.

Măestri pictori doritori a lua

asupra lor această lucrare sunt invitați ași presenta la Comitetul parohial ofertele lor scrise până la 1(14) Aprile 1912.

Spese pentru informații sau pentru oferte nu se plătesc.

Brașov în 25 Februarie 1912.

V. Sfetea
președ.

Nr. 39/912.

Anunț de licitațiune!

Pe baza planului și prelimitării de spese aprobat de Prea-veneratul Consistoriu arhidieceșan Nr. 11807/910 școl. prin aceasta să publică licitațiune minuenă pentru a se da în întreprindere zidirea școalei confesionale din Șirnea Tract. Bran, com. Făgărașului.

Licitațiunea se va ținea Marți în 27 Martie (9 Aprilie) a. c. la 1 oră p. m. în edificiul școalei celei vechi din Șirnea.

Prețul de strigare este de 17,000 Cor, după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Tot materialul precum și toate mobilele, atât în sala de învățământ cât și în toate celelalte apartamente ale ei este dator a le da antreprenorul.

Oferte închise provăzute cu vadiul corăspunzător și cu declarația că oferentul cunoaște condițiunile și să supune lor sunt a să depune până la începerea licitațiunii la mâna președintelui comitetului parohial.

Comitetul își rezearvă dreptul de a da lucrarea în întreprindere aceluia dintre minus-oferenți în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul, și condițiunile de licitațiune să pot vedea la oficiul parohial din Șirnea în oarele oficioase ori și când.

Șirnea din ședința comitetului parohial ținută la 6 (19) Martie 1912.

Aurel Crișan m. p.
preș. comit.

Moise Cențu m. p.
notar, com.

George Coleșiu
spritop.

Nr. 282-912 prot.

văzut

Ioan Hamșea m. p.
protopop.

Aviz.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. mușterii că m-am reîntors din călătoria de studii de 6 săptămâni pe care am făcut-o în străinătate pentru câștigarea de cunoștințe în ce privește branșa mea atât în praxă ca și în teorie. După sistemul renumit „Le Grand Ohio” ofer ce este mai perfect.

Rugându-mă și mai departe pentru sprijinire semnez

cu deosebită stimă

Gergely Sándor,
atelier de modă pentru dame
Piața mare Nr. 28.

Bere de Paști!

De calitate recunoscută ca escelentă, se capătă de sârbătorile Paștilor, în toate localele noastre, precum și la muștirii care vinde berea noastră în sticle.

Afară de aceasta s'a pus la vânzare

DOPPEL-MALZBIER

o specialitate de bere cu 20 bani pararu, în sticle cu 40 bani care o recomandăm ori și cui pentru calitatea ei superioară și conținutul de siad mult. Atragem atențiunea on. public ca cei mai mari producenți de vinuri, și proprietari de pivnițe de vin asupra bogatului deposit de **Vinuri de Ardeal** naturale și escelente. — Ne rugăm de cercetare numeroasă.

Cu toată stima **FRIEDRICH CZELL & SÖNE,**

Strada Vămei Nr. 17.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“,

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Administr. „Gazetei Transilvaniei“.

AVIZ.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din oraș și împrejurime că la magazinul meu de haine pentru bărbați, copii și băeți din Târgul inului Nr. 33 (Palatul Czell) am înființat și

o secție de haine pentru fetițe

după modelele orașelor mari, cu haine de primăvară confecțioate din cele mni fine și moderne stofe. În privința calității și prețului pot concura cu ori și care magazin din capitală.

Totodată anunț On. public, că mi-a sosit pentru sezonul de primăvară

Haine de bărbați, băeți și copii

moderne și mă rog a vizita magazinul fără obligament de a cumpăra.

Recomand afacerea mea bunăvoinței și sprijinului On. public.

Cu toată stima

N. P. Godmann Succesor

Samuel Lipot.

Târgul inului Nr. 33 (palatul Czell.)